

ВПЛИВ ВТО НА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Всесвітня торгова організація (ВТО) сьогодні є демократичною міжнародною організацією, що допомагає бідним країнам відстоювати свої інтереси. Очевидно, що для України вступ у ВТО був неминучим, оскільки в сучасному світі чинити опір глобалізації не вигідно і безглуздо. І питання зводилося до того, як вступати, на яких умовах, а головне, як одержати від цього максимальну вигоду. Супротивники негайного вступу аргументували свою позицію тим, що промисловості, сільському господарству і сектору фінансових послуг потрібно дати час для реструктуризації, щоб підготуватися до конкуренції у відкритій економіці.

Сьогодні основною проблемою є визначення місця України в світовій глобальній економіці. Необхідно визначитися, як саме ми хочемо вбудуватися в систему міжнародного розподілу праці, в чому перевага країни перед іншими країнами. Крім сировинних ресурсів, Україна має в своєму розпорядженні відносно дешеву кваліфіковану робочу силу. Тому у країни все ще є шанс спеціалізуватися не тільки на сировинних ресурсах, але і на продуктах і послугах, що вимагають хорошої освіти. Проте якщо сьогоднішні тенденції посилюватимуться, то його легко упустити, оскільки система освіти може істотно деградувати вже дуже скоро.

Необхідно відмітити, що членство у ВТО може прискорити перехід до постіндустріальної структури економіки за рахунок залучення іноземних інвестицій в сектор послуг, зокрема інформаційних, і удосконалення охорони авторських прав, таких необхідних для розвитку сектора програмного забезпечення. Проте інвестиції в новий сектор приходять, тільки якщо є критична маса працівників з сучасною освітою. Виникає позитивний зворотний зв'язок: освіченіші країни швидше підвищують продуктивність, головним чином в нових секторах, а інвестиції в нову економіку, зі свого боку, приводять до ще швидшого накопичення людського капіталу. Тому потрібно терміново будувати нову систему підготовки і перепідготовки кадрів. Без реформи освіти членство у ВТО перетворить країну на сировинний придаток з рівнем життя, що поволі знижується, в міру проїдання капіталу. В той же час, якщо не бути членом ВТО, то країна стане сировинним придатком з ще нижчим рівнем життя, адже частина доходів від експорту сировини буде знищуватися неефективним виробництвом.

Окрім захисту вільної торгівлі взагалі, ВТО як глобальна організація володіє декількома корисними для України якостями. Економічні дослідження показують, що глобальні торгові угоди мають безліч переваг перед регіональними, особливо для країн, які не грають провідної ролі в світовій торгівлі. До їх числа поки відноситься і Україна. Важливо і те, що ВТО - єдина глобальна економічна організація, в якій у кожного члена є один голос і рішення приймаються на основі консенсусу. Це, звичайно, приводить до затягування їх ухвалення. Але при цьому слід пам'ятати, що ВТО, на відміну від інших організацій, значно більше захищає інтереси країн з невеликим ВВП. Якби не було ВТО, економічні наддержави могли б безкарно закривати свої ринки для продукції маленьких країн. При цьому у останніх не було б ні стимулів, ні можливостей вживати відповідні заходи. По-перше, якщо економіка займає невелику частку глобального ринку і не може вплинути на світові ціни, то протекціонізм б'є в першу чергу по її власних інтересах. По-друге, навіть якщо б мала країна і почала торгіву війну, то наддержава цього просто не помітила б — втрата ринку не так

важлива. Тому наддержава могла б легко проводити політику „розділяй і володарюй”, будучи упевненою, що жодна з невеликих країн не завдасть у відповідь удару.

ВТО вирішує проблему координації покарання за протекціонізм. Ключові принципи ВТО взаємність і недискримінаційність означають, що велика країна не зможе по-різному обмежити свободу торгівлі з різними партнерами і одержить одну і ту ж відсіч від всіх відразу. І оскільки до ВТО тепер входять майже всі країни світу, відповідні заходи можуть бути хворобливими навіть і для США.. Яким би абстрактним не здавався вищеописаний механізм, він дійсно працює. Загроза покарання примушує поводитися пристойно навіть торгівлі наддержави. В історії ГАТТ (Генеральної угоди за тарифами і торгівлею - попередника ВТО) і ВТО було декілька випадків, коли невеликі країни, наприклад Коста - Ріка, Ізраїль, Чилі, Гонконг, примушували відступити таких гігантів, як США, ЄС і Великобританія. Можна пригадати відміну квот на імпорту стали в США в грудні 2003 р. Після того, як ВТО поставила американські квоти поза законом і визначила термін початку санкцій, президент Д. Буш все ж таки відмінив квоти за декілька днів до початку відповідних заходів. Тому що він розумів, що якщо весь світ зосередить у відповідь обмеження, на імпорту цитрусових із США, то на перемогу на наступних президентських виборах сподіватися не варто.

Ще одна гідність ВТО — це визначеність економічної стратегії. В країнах, що розвиваються, і країнах з перехідною економікою, де від економічної політики багато що залежить, інвестори готові платити великі премії за механізми, що забезпечують її передбаченість цього можна добитися участю в міжнародних угодах. Наприклад, ухваливши рішення про вступ в ЄС ще на початку 1990-х рр., країни Центральної і Східної Європи різко поліпшили свій інвестиційний клімат.

Треба зазначити, що вступ до ВТО має на увазі набагато менше коло зобов'язань, чим вступ до ЄС. Проте і цього може бути достатньо, щоб переконати іноземних інвесторів, що „правила гри” будуть зрозумілими і не стануть довільно мінятися в середньостроковій перспективі. Тому і не дивно, що в країнах, які вступають до ВТО, спостерігається зростання прямих іноземних інвестицій. Всі ці обставини треба мати на увазі керівництву України, тому що вони є украй важливим для підвищення конкурентоспроможності економіки країни.